

Eduard Veselý, Museum der Region Vysočina in Havlíčkův Brod

2014

Gegenwärtige Glasfabriken in der Region Vysočina

Auszug aus Jedlička ..., Sklárství na Vysočině a v dolním Rakousku ... Havlíčkův Brod 2014

S. 85-93 (ohne Bilder)

Das geplante **Verzeichnis der Glasbetriebe** in der **Region Vysočina**, an dem das Kollektiv des Museums der Region Vysočina in Havlíčkův Brod langfristig arbeitet, umfasst **nicht nur verschwundene oder historische Standorte**, sondern es ist auch die **Dokumentation des gegenwärtigen Glaswesens**. In den **1980-er Jahren** wurden die Glasbetriebe im Gebiet von Havlíčkův Brod bearbeitet und das Ergebnis war deren umfassende Bestandsaufnahme [1]. Ab **2012** wurde das Forschungsgebiet im Rahmen eines neuen Projekts mit Schwerpunkt Glaswesen auf das **gesamte Gebiet der Region Vysočina** erweitert (mit kleinen Überlappungen im Rahmen kohärenter Glasregionen). Die Mitarbeiter des Museums sammeln Daten von den **erloschenen und gegenwärtigen Glasfabriken, Schleifereien, Werkstätten für Glasmalerei, Glaskunst-Ateliers** und anderen in Zusammenhang mit der Glasherstellung stehenden Betrieben.

[1] Rous, P. - Veselý, E. (1990): Soupis sklářských hutí a rafinerií na Havlíčkovobrodsku
Liste der Glashütten und Raffinerien in Havlíčkův Brod. - Bezirksmuseum Havlíčkův Brod

Gleichzeitig wird im Rahmen der Möglichkeiten ein akquisitorisches Programm durchgeführt. Das Museumsteam bemüht sich, das Glaswesen in der Region von Vysočina aus **gesellschaftlicher, sozialer und arbeits-technischer Sicht** zu erfassen. Dazu nutzt es direkte Kontakte mit den einzelnen Betrieben, Fachliteratur, Medien und Internet, aber auch die Methode der **oralen Geschichte**, die vergangene oder gegenwärtige Ereignisse durch subjektive Wahrnehmungen und Ansichten illustriert und häufig eine weitere Richtung in der Entwicklung der Forschung aufzeigt. Die Dokumentation der Gegenwart ist insbesondere für die Erfassung des aktuellen Zustands für die **Zukunft** wichtig. Mitte **2014** wurden in der Region Vysočina **14 Glasfabriken** dokumentiert (im Folgenden sind sie alphabetisch nach Standorten gereiht). Wir haben diesem Verzeichnis auch einen Hersteller von mund-geblasenem **Weihnachts-schmuck** als **15. Betrieb** zugeordnet und zwar hinsichtlich seines Fabrikcharakters. Die Informationen über diese Betriebe wurden aus den vielen öffentlichen Quellen sowie von den einzelnen Firmenleitungen gewonnen.

1. Bělá

Anna-Glashütte, Bělá 55

Die **Anna-Glashütte** entstand **1994**. Ihre Gründer sind der Glaskünstler und Designer Anton Štrbáň, der durch seine Werke insbesondere im Ausland bekannt ist, und Jana Trísková, ebenfalls Glasdesignerin. Die Produktion der Firma, die zur Zeit über **700 Glastypen** zählt, stellt **hand-gefertigtes Dekorativ- und Tafelglas** her, vor allem **Vasen, Schalen, Becher** und **Repliken von**

venezianischem Glas. Auch private Aufträge betragen einen Anteil an der Produktion - sie werden buchstäblich für den Kunden maßgeschneidert, genau spezifiziert und einmalig gefertigt. Die Erzeugnisse sind für das Handelsnetz im In- und Ausland (Europa, Vereinigte Staaten, Japan, aber auch für Indien und arabische Staaten) bestimmt. Die Glasmanufaktur beschäftigt einen Mitarbeiter [2].

[2] <http://www.hutanna.cz> (September 2014)

2. Bohdalov

RM Glass Madic, s.r.o., Bohdalov 281

Die Glasmanufaktur wurde im Jahre 1998 vom Glasmacher Radovan Fical gegründet, seit 2002 wird sie unter dem Firmennamen RM GLASS MAGIC, s.r.o. geführt. Es wird hier handgeformtes, geblasenes und geschliffenes Glas erzeugt - Briefbeschwerer, Vasen, Glas-Draht-Kombinationen, Teller, Schüsseln, Tierchen und Hängeschmuck. Die Firma widmet sich auch dem bemalten Glas. Mit der Produktion der Glasmanufaktur wird vor allem der Inlandsmarkt beliefert. Die Glasmanufaktur beschäftigt 5-10 Mitarbeiter [3].

[3] Persönliches Gespräch mit Radovan Fical
(August 2014)

<http://www.rmglass.cz> (September 2014)

<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (September 2014)

3. Dobronín

Glasmanufaktur František Novák, Dobronín 204/5

Der Glasmacher František Novák begann den Betrieb der Glasmanufaktur **1994** mit einem kleinen Schmelzofen im Haus seiner Familie. Die Hütte basiert auf der Herstellung von **historischem Waldglas**, aus dem sie **Repliken** von Gläsern und Bechern aus der Zeit vom **2. bis zum 18. Jahrhundert** herstellt. Aus den Repliken von historischen in Dobronín gefertigten Gläsern trinkt zum Beispiel der norwegische König, an einer anderen Art fand die englische Königin Gefallen, an einer weiteren der schwedische König. Auch der ehemalige amerikanische Präsident Bill Clinton hat die Replik eines wertvollen historischen Bechers in seiner Sammlung und weitere Stücke aus der Glasmanufaktur von Dobronín schmücken die Vitrinen **europäischer Museen** einschließlich des Britischen Museums in London. Die Firma exportiert ihre Produkte vor allem nach Norwegen und Schweden. Die Glasmanufaktur beschäftigt 3 Mitarbeiter [4].

[4] Persönliches Gespräch (August 2014)

4. Habry

Glasmanufaktur Habry, Sázavská 453, Habry

Die Glasmanufaktur wurde **2012** von Libor Neumann, Glasmacher und ehemaliger Haupthüttenmeister der Firma **Caesar Crystal Bohemiae a.s.**, und dem Besitzer

der Firma **NH Glass s.r.o.** gegründet. Die Glasmanufaktur hat sich auf **Bleikristall** spezialisiert, das sie **klar** oder **überfangen** herstellt. Die Erzeugnisse werden durch Schleifen, Ätzen oder Sandstrahlen weiter verziert. Man kombiniert zum Beispiel Schleifen mit Vergolden. Alles von **Kelchgläsern über Vasen, Schalen und Sets** bis auf Wunsch gefertigte **Kristallkronleuchter** wird von **Hand hergestellt**. Die meisten Produkte sind für den ausländischen Markt bestimmt, vor allem für Europa, Asien, aber auch die Vereinigten Staaten. 25 Mitarbeiter [5].

[5] <http://www.nhglass.cz/cs/o-nas> (September 2014)

5. Horní Dubenky

Glasfabrik Janštejn, s.r.o., Siedlung Janštejn 39

Die Glasfabrik ist auf dem Areal der Glashütte situiert, die **1827** von **Jan Křivánek** errichtet wurde. Im 19. Jahrhundert wurde sie zuerst von der Familie **Hafenbrädl** und dann von der Familie **Kopp** betrieben; es handelt sich um die **drittälteste Glasfabrik** in der Tschechischen Republik mit durchgehendem Betrieb. Eigentümer der Glasfabrik ist die **Gesellschaft Janštejn s.r.o.** (Ing. Jan Rabell und Giancarlo Moretti). In der Glasfabrik werden **exklusive Leuchten** der Firma **Brokis s.r.o.**, gegründet **2009**, realisiert. Sie bietet moderne funktionelle **Beleuchtungen und Dekorationsobjekte** sowie **Beleuchtungslösungen** für Architekten und Interior Designer an. Ihre originellen Beleuchtungskollektionen werden von weltweit renommierten tschechischen und internationalen Designern (Boris Klimek, Lucie Koldová, Studio Olgoj Chorchoj, Daniel Gonzalez, Tomáš Varga) entworfen und sie gewannen eine ganze Reihe von Auszeichnungen im In- und Ausland. Die Glasfabrik **Janštejn** stellt monatlich zwischen 150 und 200 Tonnen **Beleuchtungsglas** verschiedenster Arten her. Sie exportiert 65 % der Produktion, meistens in EU-Länder, aber auch nach Japan, Australien und in die Vereinigten Staaten. 80 Mitarbeiter [6].

[6] <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (September 2014)
<http://www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/technicke-2/?id=846> (September 2014)
<http://www.brokis.cz> (September 2014)

6. Jihlava

Gold-Crystal s.r.o., Hruškové Dvory 116

Die Gesellschaft **Gold-Crystal, s.r.o.**, wurde im Mai **1998** von Ing. Libor Kubišta und Tomáš Šilhan für Handelszwecke gegründet und seit **2002** fertigt sie auch **geschliffenes Bleikristall** aus dem traditionellen Gebiet von **Světlá nad Sázavou** / Swietla ob der Sasau. Die Firma pachtete **2004** das Produktionsareal der Glasfabrik in Světlá nad Sázavou und **2006** nahm sie den Herstellungsbetrieb auch in **Česká Lípa** auf. **2010** errichtete sie ihren eigenen Betrieb auf der „grünen Wiese“ in **Jihlava** / Iglau. Die Gesellschaft Gold-Crystal s.r.o. gehört zu den **größten Herstellern von dekoriertem Kristall** in der Tschechischen Republik. Zur Zeit produziert die Gesellschaft in 2 Betrieben: in **Jihlava** und **Česká Lípa**. Die Firma präsentiert sich weltweit auf Handelsmessen und ihre Erzeugnisse

werden nicht nur auf den inländischen Markt, sondern auch im Ausland vertrieben. Seit der Dauer ihres Bestehens verkaufte sie ihre Waren bereits in 40 Länder. Das Sortiment der Glasfabrik besteht aus **geschliffenen Trinkgläsern, Bechern, Schalen, Krügen, Kronleuchtern und Designglas**. Die Glasfabrik beschäftigt ca. 100 Mitarbeiter [7].

[7] <http://www.gold-crystal.cz> (September 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (September 2014)

7. Josefodol

Caesar Crystal Bohemiae a.s., Josefodol 2

Die Glasfabrik Caesar Crystal Bohemiae a.s., hat ihren Sitz in den Gebäuden der **1861** vom Wiener Glasfabrikanten **Josef Schreiber** gegründeten Glasfabrik. **1945** wurde die Glasfabrik verstaatlicht und wurde zum Teil des **volkseigenen Betriebs Sklo Bohemia** [n.p.]. **1994** wurde sie privatisiert und die hier gegründete Firma wurde nach den letzten Privateigentümern **Gebrüder Císař** [Kaiser] in Caesar Crystal Bohemiae a.s. umbenannt. In der Glasfabrik von Josefodol wird vor allem **farbig überfangenes Bleikristall** hergestellt, von **Hand geblasen** sowie **geschliffen** nach den Entwürfen der Glaskünstler Zdeněk Kunst bzw. Stanislav Machek und früher auch von Jan Exnar, František Janák und Josef Švarc. **2008** wurde die Zahl der Mitarbeiter in der Glasfabrik erheblich reduziert und der Hüttenbetrieb **aufgelöst**. Zum Produktionsortiment gehört **dekoratives Glas, Tafelglas und repräsentative Kollektionen**. Neben dem heimatlichen Markt exportiert der Betrieb nach Europa und in die arabischen Länder, aber auch in die Vereinigten Staaten und nach Brasilien. Die Glasfabrik beschäftigt 70-80 Mitarbeiter [8].

[8] <http://www.caesar-crystal.cz> (September 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (September 2014)

8. Karlov

Glashütte Jaroslav Svoboda - AGS, Karlov 31

Die Glasfabrik wurde **1993** von dem Glaskünstler und Hochschulpädagogen Jaroslav Svoboda gegründet. Sie erzeugt **handgeformtes dekoratives Hüttenglas - Vasen, Schalen, Kerzenhalter, Briefbeschwerer, Glasobst, Glasblumen und Trinkgläser**, aber auch spezielle **Auszeichnungen** für Messen und verschiedene Wettbewerbe. Ihre Glas-Musterkollektion enthält rund **1.700 Objekte**. Einen wichtigen Bestandteil der Produktion bilden Gestaltungen für die **Architektur**. Jaroslav Svoboda arbeitet mit erfahrenen Glasmeistern wie Ladislav Kamarád, Miroslav Jun, Václav Krejčí, Milan Nosek und Josef Pospíchal zusammen. Die Glasfabrik nahm an Dutzenden künstlerischer Einzel- und Gruppenausstellungen im In- und Ausland teil und ihre Produktion ist auf in- und ausländischen Märkten gefragt. Die Glasfabrik beschäftigt 5-10 Mitarbeiter. Das **Glassymposium Vysočina 2012** fand in der Glasfabrik Jaroslav Svoboda - AGS statt [9].

[9] <http://www.ags-svoboda.cz> (September 2014)
http://www.ogv.cz/assets/files/tiskove_zpravy/katalog_sklarske_symposium.pdf

9. Okrouhlice

Crystal Glamour, a.s., Okrouhlice 215

Die Firma wurde **1991** vom Geschäftsmann Jaroslav Noha und dem kunsthandwerklichen Glasmeister Zdeněk Kořara gegründet. Bis **2006** hieß die Gesellschaft **Glass-Rubs s.r.o.** Nach der Investition von Pavel Satoránský in die Glasfabrik wurde sie **2007** unter dem Namen **Crystal Glamour a.s.** zu einer Aktiengesellschaft. Die Glasfabrik erhält die **traditionelle Herstellung von originalem 24 % Bleikristall** aufrecht, das zum **manuellen Schleifen** bestimmt ist. Das Sortiment umfasst eine breite Formenskala an Gläsern, Teesets, Schalen, Vasen, Dosen, Toilette-Glas, Briefbeschwerern, Sportpokalen, Kronleuchterteilen, Öllämpchen und kleinen Mühlespielen. Die Glasfabrik bietet die Auftragsproduktion von **manuell geblasenem und geschliffenem Bleikristall** und Halbfertigerzeugnissen an. Die Produkte werden im In- und Ausland verkauft. Die Firma beschäftigt ca. 50 Mitarbeiter [10].

[10] <http://www.crystalglamour.cz/faq-brouseny-kristal/historie-skarsvi> (September 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (September 2014)

10. Přibyslav

Aleš Valner - Valner Art Glass, Generála Luži 728

Das Glasatelier wurde **2004** von Glasmacher Aleš Valner, dem ehemaligen Hüttenmeister in **Škrlovice** und dem Mitbegründer der Hütte Princ in **Žďár nad Sázavou** gegründet. Das Atelier ist auf die Herstellung von **handgeformtem Hüttenglas** spezialisiert und es werden hier vor allem **Gebrauchsgegenstände** - Vasen, Teller, Schalen, Briefbeschwerer - und Innenraum-Dekorationen nach eigenen Entwürfen hergestellt. Das Atelier arbeitet auch mit aufstrebenden Designern zusammen. Die Produktion der Glasmanufaktur wird vor allem an den inländischen Markt geliefert. **2014** wurden in dieser Glasmanufaktur bereits zum zweiten Mal die Auszeichnungen für den Internationalen Studentenfilmwettbewerb **Zlínský pes**, die Medaillen für die Wettkämpfe der VI. Winterolympiade für Kinder und Jugendliche der Region Vysočina und der Hauptpreis der Molkereitage in Přibyslav hergestellt. Die Glasmanufaktur beschäftigt 10 Mitarbeiter [11].

[11] https://www.facebook.com/valnerglass/info?ref=page_internal (September 2014)

11. Světlá nad Sázavou

Bohemia Machine, s.r.o., Zámecká 1177

Die Gesellschaft **Bohemia Machine s.r.o.** eröffnete **2012** ihre neue Fabrik in **Světlá nad Sázavou**. Sie hat sich auf die Herstellung von **hand-geformten Bleikristall** spezialisiert, das durch **automatisches Schleifen** auf Schleifmaschinen nach eigener Konstruktionen dekoriert wird - BM Jack, bei der das Schleifprogramm einer Entwurfssoftware folgt. Die Glasfabrik stellt unter der Marke BOMMA **Bleikristall-Kollektionen** vor allem von Trinkgläsern her. Die Philosophie der Firma ist es, sich gänzlich von der Massenglasproduktion zu unterscheiden, daher arbeitet sie mit führenden tsche-

chischen und ausländischen Designern und Glaskünstlern zusammen, wie dem Studio Olgoj Chorchoj, František Vízner, Jiří Pelcl, Rony Plesl, Boda Horák, dem Studio Koncern, Jakub Pollág oder František Janák. Die Firma beteiligt sich an der Umsetzung von **Kunstprojekten** und arbeitet mit einer Reihe von bedeutenden tschechischen und ausländischen **Galerien** zusammen. Die Produktion der Glasfabrik ist auf den weltweiten und heimischen Markt ausgerichtet. In der Glasfabrik sind ca. 250 Mitarbeiter beschäftigt [12].

[12] <http://www.bohemia-machine.cz> (September 2014)
<http://www.bomma.cz> (September 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (September 2014)

12. Světlá nad Sázavou

Crystalite Bohemia s.r.o., Zámecká 730

Diese Glasfabrik wurde **1967** in Světlá nad Sázavou gegründet (die Produktion wurde **1970** aufgenommen) und Anfang der **1990**-er Jahre wurde sie privatisiert und Bestandteil der Gesellschaft **Bohemia Crystalex Trading**; nach deren Bankrott wurde der Betrieb im September **2008 stillgelegt**. Einen Neubeginn für die Glasfabrik bedeutete der Einzug der Firma **Crystalite Bohemia s.r.o.**, Lubora Červy, die im Herbst **2009** die Produktion wieder aufnahm. Zur Zeit betreibt die Gesellschaft 5 Schmelzaggregate mit einer **Tageskapazität zur Schmelze von 96 Tonnen Glasmasse**, die in der Produktion vor allem zu **Trinkgläsern, Vasen und Schalen** verarbeitet werden. Dies stellt etwa **17 Millionen Stück maschinell geblasenes Kelchglas** und etwa **5,5 Millionen Stück an Geschenksortiment** pro Jahr dar. Die Glasfabrik erzeugt und verarbeitet ausschließlich die neue, moderne, **ökologisch reine Glasmasse „Crystalin“**. Die Produktion der Glasfabrik wird ins Inland und als Export weltweit auch in 52 Länder geliefert. Wichtige Kunden sind Geschäftsleute aus der arabischen Welt und aus Russland. Zur Zeit betreibt die Gesellschaft 2 Werke: **Crystalite Bohemia Světlá nad Sázavou** und die Glasfabrik in **Květná** (bei **Uherský Brod**). In der Glasfabrik von Světlá sind ungefähr 700 Mitarbeiter beschäftigt [13].

[13] <http://www.crystalite.org/cs> (September 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> ... (Sept. 2014)

13. Žďár nad Sázavou

ARDK s.r.o., Nábřeží 8

Die Glashütte mit dem ursprünglichen Namen Hütte **Princ s.r.o.** wurde **1993** von mehreren Glasmachern gegründet, die früher größtenteils in der benachbarten Glasfabrik von **Škrdlovice** beschäftigt waren. Seit **2014** ist sie im Besitz der Gesellschaft **ARDK-CZ, s.r.o.** Die Firma beschäftigt sich mit **traditionell mund-geblasenem händisch dekoriertem Natron-Kali-Glas**. Die Glasmanufaktur verwendet die Entwürfe ihrer eigenen Mitarbeiter, zum Beispiel Petr Bureš, Milan Macháček, Jan Koňářík und Jiří Pešek, und der externen norwegischen Designerin Anne Haavind. Das Produkionsortiment besteht aus **Tellern, Schalen, Vasen, Aschenbechern**, Briefbeschwerern, Blumen und Öllämpchen, aber auch aus **mund-geblasenen Plastiken oder Urnen**. Die Produkte gelangen neben dem Export

in die europäischen Länder vor allem auf den inländischen Markt. Die Glasmanufaktur beschäftigt 20-25 Mitarbeiter [14].

[14] <http://www.princglass.com/> (September 2014)
[https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik ...](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik...) (Sept. 2014)

14. Žďár nad Sázavou Glass Atelier Beránek, Veselská 36/52

Das Glasatelier wurde im Jahr **1994** von Glasmacher **Jiří Beránek** gegründet. Die Glasmanufaktur stellt ausschließlich **traditionell mund-geblasenes, händisch dekoriertes Natron-Kali-Glas in sehr kleinen Serien** her. Das Produktionsortiment besteht vor allem aus **Tafel- und Dekorativglas** - Vasen, Aschenbecher, Blumen, Schalen, Briefbeschwerer, Teller oder Glasgeschenke. Die Produktion wird vor allem auf den inländischen Markt geliefert und in viele europäische Länder exportiert. Die Erzeugnisse des Glasateliers werden auch nach Japan, Kanada, Singapur und in die Vereinigten Staaten verkauft. Auch Papst Johannes Paul II. wurde mit Glas aus der Produktion dieses Ateliers beschenkt. Es diente als Auszeichnung bei der Bewertung der „Innovation des Jahres“ im Senat der Tschechischen Republik, bei einer Reihe von tschechischen und österreichischen Golfturnieren, Oldtimer-Rallyes oder beim Drachenschiff-Wettbewerb auf dem Teich Velké Dářko. 5-10 Mitarbeiter [15].

[15] <http://www.glassberanek.cz> (September 2014)

15. Horní Bradlo Vánoční ozdoby (Weihnachtsschmuck) DUV-Genossenschaft, Horní Bradlo 4

In der ehemaligen **Glasfabrik Wilhelminen-Hütte** von **Rückl** gegründet **1867**, existierte der Hüttenbetrieb bis August **1945** und im Dezember desselben Jahres wurde dort eine Fertigung für **Weihnachtsschmuck** errichtet. Die Genossenschaft **Vánoční ozdoby, DUV** aus **Dvůr Králové nad Labem** / Köningin Hof an der Elbe, gegründet **1931**, nahm die Produktion auf. Ihre Produkte wurden auch auf den Weltausstellungen geschätzt: **1935** in Brüssel und **1958** wieder in Brüssel, wo die Genossenschaft die **Goldmedaille EXPO 58** erhielt. Zur Zeit sind über **80.000 Artikel** im Angebot, mit der Möglichkeit der Ausführung in ca. 600 Farbtönen. Jeder Farbton gliedert sich weiter in 3 bis 6 Effekte. Die breite Produktionsskala macht die Herausgabe von Katalogen und Preislisten unmöglich. Zur Zeit ist die Genossenschaft der **zweitgrößte Hersteller von handgemachtem und handgemaltem Glasweihnachtsschmuck** in der Tschechischen Republik und zählt zu den **größten Herstellern in Europa**. Die Firma beschäftigt ca. 60 Mitarbeiter [16].

[16] Křen, I. - Stehnová, M. - Šebek, F. (2009):
 Horní Bradlo: kapitoly z dějin. - 32 S.
 Ostböhmisches Museum Pardubice.
 ISBN 978-80-87151-05-1
<http://www.vanocniozdoby.cz> (September 2014)

SG: <http://www.hornibradlo.cz/historie/historie-obce>
https://cs.wikipedia.org/wiki/Horní_Bradlo (2019)

V roce **1865** koupil v **Dolním Bradle** tři statky sklářský mistr **Jan Rückl**. Na získaných pozemcích začal na jaře **1866** stavět sklářskou huť, která byla slavnostně vysvěcena po kněžně Auerspergové jako „**Huť Vilemínina**“ 3. ledna **1867**. Sklářnu vedl Janův syn František, který se zasloužil o rozkvět hutě i celé vsi. Za vydatné pomoci Františka Rückla byla postavena škola. Po smrti syna zakladatele sklárny Františka Rückla, nechala jeho manželka paní Růžena Rücklová v letech **1892-93** postavit nad Bradlem kapli zasvěcenou Panně Marii s rodinnou hrobkou. Slavnostního svěcení zvonů 30. srpna 1894 se účastnil také František Ladislav Rieger. Roku **1893** byl z podnětu paní Rücklové založen v obci sbor dobrovolných hasičů, postaven dělnický dům, tzv. blahobyt a byl vybudován samospádový vodovod (**1896**). Syn Antonín Rückl se zasloužil v roce **1903** o založení spolku Sokol. Stejný rok se neúspěšně jednalo i o výstavbě železnice z Třemošnice do Malče, Bradla, Kamenice a Skutče.

Hlavním výrobním sortimentem skelné hutě bylo duté sklo a olovnatý křišťál. Skláři nebyli místní lidé, ale sklářské rody z jiných sklářských hutí. Sklářna fungovala až do 1. světové války, kdy byla výroba zastavena. V roce **1919** byla výroba obnovena a trvala do počátku 2. světové války. Po roce **1945** skončila hutní výroba skla. Začaly se zde vyrábět skleněné vánoční ozdoby, jejichž výroba trvá dodnes. Komín hutě byl zbourán v roce **1961**.

1865 kaufte der Glasmeister **Johann Rückl** drei Höfe in **Dolní Bradlo**. Im Frühjahr **1866** begann er auf dem erworbenen Land eine **Glashütte** zu errichten, die im Januar **1867** von Prinzessin Auersperg als „**Hütte Wilhelmina**“ feierlich eingeweiht wurde. Die Glashütte wurde von Johanns Sohn **František** geleitet, der zur **Blüte** der Glashütte beitrug. Mit Hilfe von **František Rückl** wurde eine **Schule** gebaut. Nach dem Tod von František Rückl errichtete seine Witwe **Růžena Rücklová 1892-1893** über Bradlo / Horní Bradlo eine Marienkapelle mit einem Familiengrab. An der feierlichen Einweihung der Glocken 1894 nahm auch František Ladislav Rieger teil. 1893 wurde auf Initiative von Frau Rückl eine Freiwillige Feuerwehr im Ort gegründet, ein Arbeiterhaus, das so genannte **Wohlfahrtshaus**, gebaut und eine Schwerkraftwasserversorgung (1896) errichtet. 1903 trug ihr Sohn **Antonín Rückl** zur Gründung des Vereins Sokol bei. Im selben Jahr war der Bau der **Eisenbahn** von Třemošnice nach Malč, Bradlo, Kamenice und Skutče erfolglos.

Das Hauptproduktsortiment der Glashütte bestand aus **Hohlglas und Bleikristall**. Die Glasmacher waren keine Einheimischen, sondern Glasfamilien aus anderen Glashütten. Die Glashütte bestand bis zum Ersten Weltkrieg, als die Produktion eingestellt wurde. **1919** wurde die Produktion restauriert und dauerte bis zum Beginn des Zweiten Weltkriegs **1938**. Nach **1945** war die Glasproduktion beendet. Dann wurde mit der Herstellung von **Weihnachtsschmuck aus Glas** begonnen, dessen Herstellung bis heute andauert. Der Schornstein wurde **1961** abgerissen.

Eduard Veselý Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod

Současné Sklářny na Vysočině

S. 77 ff.

Připravovaný soupis sklářských provozů na Vysočině, na kterém kolektiv Muzea Vysočiny Havlíčkův Brod dlouhodobě pracuje, zahrnuje nejen zaniklé či historické lokality, ale je také dokumentací současného sklářství. V 80. letech 20. století byly zpracovávány sklářské provozy na území Havlíčkobrodsko a výsledkem byl jejich obsáhlý soupis [1]. Od roku 2012 byla oblast výzkumu v rámci nového projektu zaměřeného na sklářství rozšířena na celé území Kraje Vysočina (s drobnými přesahy v rámci ucelených sklářských oblastí). Pracovníci muzea shromažďují data o zaniklých i současných sklárnách, brusárnách, malárnách, výtvarných ateliérech a dalších provozech souvisejících se sklářskou výrobou. Současně probíhá v rámci možností akviziční program. Sklářství na Vysočině se muzejní tým snaží postihnout z hlediska společenského, sociálního a pracovního. K tomu využívá přímé kontakty s jednotlivými provozy, odbornou literaturu, sdělovací prostředky a internet, ale i metodu orální historie, která dokresluje minulé či současné události subjektivními postřehy a názory a často ukazuje další směr rozvoje bádání. Dokumentace současnosti je důležitá zejména pro zachycení aktuálního stavu pro budoucnost. K polovině roku 2014 bylo v Kraji Vysočina zdokumentováno 14 skláren (v dalším jsou řazeny abecedně podle lokalit), k nimž jsme přiřadili také výrobu foukaných vánočních ozdob jako provoz patnáctý, a to s ohledem na jeho tovární charakter. Informace o těchto provozech byly získávány z mnoha veřejných zdrojů i od vedení jednotlivých firem.

[1] Rous, P. - Veselý, E. (1990):
Soupis sklářských hutí a rafinerií na
Havlíčkobrodsku
Okresní muzeum Havlíčkův Brod

1. Bělá Huť Anna, Bělá 55

Huť Anna vznikla v roce 1994. Jejími zakladateli jsou umělecký sklář a designér Anton Štrbáň, známý svými pracemi zejména v zahraničí, a Jana Třísková, rovněž designérka skla. Produkci firmy, která v současné době čítá více než 700 typů skel, představuje ruční dekorativní a užitkové sklo, především vázy, mísy, poháry a repliky benátských skel. Svůj podíl mají také zakázky soukromé - zákazníkovi vytvořené doslova na míru, přesně specifikované a výrobně neopakovatelné. Výrobky jsou určeny do obchodní sítě v tuzemsku i v zahraničí (Evropa, USA, Japonsko, ale i Indie a arabské státy). Huť zaměstnává jednoho pracovníka [2].

[2] <http://www.hutanna.cz> (září 2014)

2. Bohdalov RM GLASS MAGIC s.r.o., Bohdalov 281

Sklárnu postavil v roce 1998 sklář Radovan Fical, od roku 2002 je provozována pod firmou *RM GLASS MAGIC, s.r.o.* Vyrábí ručně tvarované foukané a broušené sklo - těžítka, vázy, kombinace sklo-drát, talíře, misky, zvířátka a závěsné ozdoby. Firma se věnuje také malovanému sklu. Produkce sklárny je dodávána hlavně na tuzemský trh. Sklářna zaměstnává 5-10 pracovníků [3].

[3] Osobní rozhovor s Radovanem Ficalem (srpen 2014)
<http://www.rmglass.cz> (září 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (září 2014)

3. Dobronín Sklárna František Novák, Dobronín 204/5

Sklárnu s malou tavicí pískou začal provozovat v roce 1994 sklář František Novák ve svém rodinném domě. Huť si zakládá na výrobě historického lesního skla, z něhož vyrábí repliky sklenic a pohárů z období od 2. až do 18. století. Z replik historických sklenic vyrobených v Dobroníně pije například norský král, jiný druh si oblíbila anglická královna, další švédský král. Repliku vzácného historického poháru má ve své sbírce také bývalý americký prezident Bill Clinton a další kusy z dobronínské manufaktury zdobí vitríny evropských muzeí včetně Britského muzea v Londýně. Výrobky firma exportuje především do Norska a Švédska. Sklářna zaměstnává tři pracovníky [4].

[4] Osobní rozhovor s Františkem Novákem
(srpen 2014)

4. Habry Sklárna Habry, Sázavská 453, Habry

Sklárnu postavil v roce 2012 Libor Neumann, sklář a bývalý hlavní huťmistr ve firmě Caesar Crystal Bohemiae, a. s., a majitel firmy NH Glass, s.r.o. Sklářna se specializuje na olovnatý křišťál, který vyrábí čistý i přejímaný. Výrobky jsou dále zdobeny broušením, leptáním nebo pískováním. Kombinuje se například broušením se zlacením. Vše od kalíšků přes vázy, mísy a soupravy až po žádané křišťálové lustry se vyrábí ručně. Většina produktů se dostává na zahraniční trhy, především do Evropy, Asie, ale i Ameriky. Sklářna zaměstnává 25 pracovníků [5].

[5] <http://www.nhglass.cz/cs/o-nas> (září 2014)

5. Horní Duběnky Sklárna Janštejn, s.r.o., sídliště Janštejn 39

Sklárna je umístěna v areálu sklářské huti, kterou v roce 1827 vybudoval Jan Křiwánek. V 19. století ji provozovala nejprve rodina Hafenbrädelů a poté rodina Koppů; jde o třetí nejstarší sklárnu v České republice s nepřetržitým provozem. Majitelem sklárny je společnost Sklářna Janštejn, s.r.o. (Ing. Jan Rabell a Giancarlo Moretti). Ve sklárně realizuje exkluzivní svítidla firma Brokis, s.r.o., založená v roce 2009. Nabízí moderní funkční osvětlení a dekorativní objekty i osvětlovací řešení pro architektky a interiérové designéry.

Její originální kolekce osvětlení jsou navrženy světově uznávanými českými i mezinárodními designéry (Boris Klimek, Lucie Koldová, Studio Olgoj Chorchoj, Daniel Gonzalez, Tomáš Varga) a získaly celou řadu ocenění doma i ve světě. Sklárna Janštejn vyrobí měsíčně mezi 150 a 200 tunami nejrůznějších typů osvětlovacího skla. Vyváží 65 % produkce většinou do zemí EU, ale také do Japonska, Austrálie a USA. Firma zaměstnává 80 pracovníků [6].

[6] <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (září 2014)
<http://www.dedictvivysociny.cz/kultura/pamatky-50/technicke-2/?id=846> (září 2014)
<http://www.brokis.cz> (září 2014)

6. Jihlava

Gold-Crystal, s.r.o., Hruškové Dvory 116

Společnost Gold-Crystal, s.r.o., byla založena v květnu 1998 Ing. Liborem Kubištou a Tomášem Šilhanem s cílem prodeje a od roku 2002 i výroby broušeného křišťálu z tradiční oblasti Světlá nad Sázavou. Ve Světlé nad Sázavou si firma v roce 2004 pronajala výrobní areál sklárny a v roce 2006 zahájila výrobu také v provozu v České Lípě. Roku 2010 vybudovala vlastní závod „na zelené louce“ v Jihlavě. Společnost Gold-Crystal, s.r.o., patří mezi největší výrobce dekorovaného křišťálu v České republice. V současnosti společnost vyrábí ve dvou závodech: v Jihlavě a České Lípě. Firma se prezentuje na světových obchodních veletrzích a její produkce jde nejen na tuzemský trh, ale i do zahraničí. Za dobu své existence prodala své zboží již do 40 zemí. Sortiment sklárny tvoří broušené nápojové sklo, poháry, mísy, džbány, lustry a designové sklo. Sklárna zaměstnává cca 100 pracovníků [7].

[7] <http://www.gold-crystal.cz> (září 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (září 2014)

7. Josefodol

Caesar Crystal Bohemiae a.s., Josefodol 2

Sklárna CAESAR CRYSTAL BOHEMIAE, a. s. , sídlí v objektech sklárny založené v roce 1861 vídeňským sklářským podnikatelem Josefem Schreiberem. V roce 1945 byla sklárna znárodněna a stala se součástí národního podniku Sklo Bohemia. V roce 1994 byla privatizována a zde založená firma byla pojmenována podle posledních soukromých majitelů, firmy Bratři Císařové, na CAESAR CRYSTAL BOHEMIAE a.s. V josefodolské sklárně se vyrábí především barevný přejímaný olovnatý křišťál, ručně foukaný i broušený podle návrhů sklářských výtvarníků Zdeňka Kunsta či Stanislava Machka a dříve i Jana Exnara, Františka Janáka a Josefa Švarce. V roce 2008 došlo ve sklárně k výraznému snížení počtu zaměstnanců a zrušení hutního provozu. Do výrobního sortimentu patří dekorativní sklo, stolové sklo a reprezentativní kolekce. Vedle domácího trhu podnik vyváží do Evropy a arabských zemí, ale i do USA a Brazílie. Sklárna zaměstnává 70-80 pracovníků [8].

[8] <http://www.caesar-crystal.cz> (září 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (září 2014)

8. Karlov

Sklářská huť Jaroslav Svoboda - AGS Karlov 31

Sklárnu založil v roce 1993 sklářský výtvarník a vysokoškolský pedagog Jaroslav Svoboda. Vyrábí ručně tvarované hutní dekorativní sklo - vázy, mísy, svícny, těžítka, skleněné ovoce, květiny a nápojové sklo, ale i speciální ceny pro veletrhy a různé soutěže. Její vzorkovna skla obsahuje cca 1 700 objektů.

Významnou částí produkce je i tvorba pro architekturu. Jaroslav Svoboda spolupracuje se zkušenými sklářskými mistry, jakými jsou Ladislav Kamarád, Miroslav Jun, Václav Krejčí, Milan Nosek a Josef Pospíchal. Sklárna se zúčastnila desítek samostatných a kolektivních zahraničních i tuzemských uměleckých výstav a její produkce je žádaná na domácích i zahraničních trzích. Sklárna zaměstnává 5-10 pracovníků. Ve sklárně bylo uspořádáno Sklářské sympozium Vysočina 2012 [9].

[9] <http://www.ags-svoboda.cz> (září 2014)
http://www.ogv.cz/assets/files/tiskove_zpravy/katalog_sklarske_symposium.pdf (září 2014)

9. Okrouhlice

CRYSTAL GLAMOUR a.s., Okrouhlice 215

Firmu založili v roce 1991 obchodník Jaroslav Noha a sklářský mistr uměleckých řemesel Zdeněk Kořara. Do roku 2006 se společnost jmenovala GLASS-RUBS, s.r.o. Po investici do sklárny Pavlem Satoránským se v roce 2007 stala sklárna akciovou společností pod jménem CRYSTAL GLAMOUR, a. s. Sklárna stále zachovává tradiční výrobu původního, 24% olovnatého křišťálu, určeného pro ruční broušení. Sortiment zahrnuje širokou škálu tvarů sklenic, čajových setů, mís, váz, dóz, toaletního skla, těžítek, sportovních pohárů, lustrových dílů, olejových lampiček a mlýnků. Sklárna nabízí zakázkovou výrobu ručně foukaného a broušeného olovnatého křišťálu a polotovárů. Výrobky se prodávají v tuzemsku i zahraničí. Firma zaměstnává cca 50 pracovníků [10].

[10] <http://www.crystalglamour.cz/faq-brouseny-kristal/historie-sklarsvi> (září 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (září 2014)

10. Přibyslav

Aleš Valner - VALNER ART GLASS Generála Luži 728

Sklářský ateliér založil v roce 2004 sklář Aleš Valner, bývalý huťmistr ve Škrlovicích a spoluzakladatel Hutí Princ ve Žďáru nad Sázavou. Ateliér se specializuje na výrobu ručně tvarovaného hutního skla a vyrábí především užitkové předměty - vázy, talíře, mísy, těžítka - a dekorace do interiéru podle vlastních návrhů. Též spolupracuje se začínajícími designéry. Produkce sklárny je dodávána hlavně na tuzemský trh. V tomto roce sklárna již podruhé vyrábí ceny pro mezinárodní soutěž studentských filmů Zlínský pes, medaile pro Hry VI. zimní olympiády dětí a mládeže Kraje Vysočina a

hlavní ceny Mlékárenských dnů v Příbyslavi. Sklárna zaměstnává 10 pracovníků [11].

[11] https://www.facebook.com/valnerglass/info?ref=page_internal (září 2014)

11. Světla nad Sázavou Bohemia Machine s.r.o., Zámecká 1177

V roce 2012 otevřela společnost Bohemia Machine s.r.o., novou továrnu ve Světlé nad Sázavou. Specializuje se na výrobu ručně tvarovaného křišťálu dekorovaného automatickým broušením na broušících automatech podle vlastních konstrukcí - BM Jack, kde se broušící program řídí návrhovým softwarem. Sklárna vyrábí křišťálové kolekce hlavně nápojového skla pod značkou BOMMA. Filozofií firmy je zcela se odlišovat od masové sklářské výroby, a proto spolupracuje s předními českými i zahraničními designéry a sklářskými výtvarníky, jako jsou Studio Olgoj Chorchoj, František Vízner, Jiří Pelcl, Rony Plesl, Boda Horák, Studio Koncern, Jakub Pollág nebo František Janák. Firma se podílí na realizaci uměleckých projektů a spolupracuje s řadou významných českých i zahraničních galerií. Produkce sklárny směřuje do celého světa a na tuzemský trh. Na 250 pracovníků [12].

[12] <http://www.bohemia-machine.cz> (září 2014)
<http://www.bomma.cz> (září 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (září 2014)

12. Světla nad Sázavou Crystalite Bohemia s.r.o., Zámecká 730

Tato sklárna ve Světlé nad Sázavou byla založena v roce 1967 (výroba zahájena 1970), na počátku 90. let 20. století byla privatizována a stala se součástí společností Bohemia Crystalex Trading; po jejím krachu byl v září 2008 provoz zastaven. Nový začátek znamenal pro sklárnu příchod firmy CRYSTALITE BOHEMIA, s.r.o., Lubora Červy, která na podzim 2009 obnovila výrobu. V současnosti společnost provozuje pět tavicích agregátů s denní kapacitou utavení 96 tun skloviny zpracované do výrobků, především nápojového skla, váz a mís. To představuje asi 17 milionů kusů strojně foukané kalíškoviny a asi 5,5 milionu kusů dárkového sortimentu za rok. Sklárna vyrábí a zpracovává pouze novou moderní ekologicky čistou sklovinu „crystalin“. Produkce sklárny jde do tuzemska i na export do 52 zemí celého světa. Významnými klienty jsou obchodníci z arabského světa a z Ruska. V současnosti společnost provozuje dva závody: Crystalite Bohemia Světlá nad Sázavou a sklárnu v Květné (u Uherského Brodu). Ve světelské sklárně pracuje zhruba 700 pracovníků [13].

[13] <http://www.crystalite.org/cs/o-nas> (září 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (září 2014)

13. Žďár nad Sázavou ARDK, s.r.o., Nábřeží 8

Sklářskou huť s původním názvem Huť Princ, s.r.o., založilo v roce 1993 několik sklářů, kteří předtím

pracovali většinou v sousední škrdlovické sklárně. Od roku 2014 ji vlastní společnost ARDK-CZ, s.r.o. Firma se zabývá ruční výrobou hutně dekorovaného sodnodraselného skla. Sklárna využívá návrhů vlastních pracovníků, například Petra Bureše, Milana Macháčka, Jana Koňáčka a Jiřího Peška, a externí designérky Norky Anne Haavind. Výrobní sortiment představují talíře, mísy, vázy, popelníky, těžitka, květy a olejky, ale i hutní plastiky nebo urny. Výrobky se vedle exportu do zemí Evropy dostávají především na tuzemský trh. Sklárna zaměstnává 20-25 pracovníků [14].

[14] <http://www.princglass.com> (září 2014)
<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (září 2014)

14. Žďár nad Sázavou Glass Atelier Beránek, Veselská 36/52

Sklářský ateliér založil v roce 1994 sklář Jiří Beránek. Sklárna vyrábí výhradně hutně dekorované sodnodraselné sklo ve velmi malých sériích. Výrobní sortiment tvoří především užitkové a dekorativní sklo - vázy, popelníky, květiny, misky, těžitka, talíře nebo skleněné dárky. Produkce je dodávána hlavně na tuzemský trh a exportována do mnoha zemí v Evropě. Výrobky sklárny jsou prodávány i do Japonska, Kanady, USA a Singapur. Sklem z produkce ateliéru byl obdarován papež Jan Pavel II., sloužilo jako ocenění při vyhodnocení Inovace roku v Senátu ČR, na řadě českých i rakouských golfových turnajů, automobilových závodech veteránů nebo závodech dračích lodí na Velkém Dářku. Sklárna zaměstnává 5-10 pracovníků [15].

[15] <http://www.glassberanek.cz> (září 2014)

15. Horní Bradlo Vánoční ozdoby DUV-družstvo, Horní Bradlo 4

V bývalé Rücklově sklárně (Vilemínině huti), založené v roce 1867, existoval hutní provoz do srpna 1945 a v prosinci téhož roku tam byla zřízena výroba vánočních ozdob. Výrobu zahájilo družstvo Vánoční ozdoby, DUV ze Dvora Králové nad Labem, založené roku 1931. Jeho produkce byla oceněna i na světových výstavách: roku 1935 v Bruselu a roku 1958 opět v Bruselu, kde družstvo získalo zlatou medaili EXPO 58. V současné nabídce je více než 80 000 výrobků při možnosti provedení v cca 600 barevných odstínech. Každý barevný odstín je dále členěn na tři až šest efektů. Široká škála výroby neumožňuje vydávání katalogu a ceníku. V současnosti je družstvo největším výrobcem ručně vyráběných a malovaných skleněných vánočních ozdob v České republice a řadí se mezi největší výrobce v Evropě. Firma zaměstnává na 60 pracovníků [16].

[16] Křen, I. - Stehnová, M. - Šebek, F. (2009):
Horní Bradlo: kapitoly z dějin. - 32 s.
Východočeské muzeum v Pardubicích
ISBN 978-80-87151-05-1
<http://www.vanocniozdooby.cz> (září 2014)

Siehe unter anderem auch WEB PK - in allen Web-Artikeln gibt es umfangreiche Hinweise auf weitere Artikel zum Thema: suchen auf www.pressglas-korrespondenz.de mit GOOGLE Lokal

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2012-2w-tarcsay-glashuette-reichenau-2009.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2014-1w-vysocina-konferenz-2014.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2019w-tarcsay-glasherstellung-niederoesterreich-2014.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2019w-glasherstellung-vysocina-niederoesterreich-2014.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2019w-knapek-glasregion-vysocina-2014.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2019w-kysilka-ausstellung-ceske-milovy-2014.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2019w-rous-ortsnamen-vysocina-2014.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2019w-vesely-glasfabriken-vysocina-2014.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2010-4w-kopp-zeittafel-stammbaum.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2010-4w-kopp-janstein-1827-1949.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2010-4-03-kopp-glasmacher-janstein-zeittafel.pdf
Rückl, Hafenbrädl ...

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2010-4-02-kopp-glasmacher-janstein-karte.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/archiv/pdf/pk-2012-1w-00.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2012-1w-kopp-strobl-velke-karlovice-1894.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2013-4w-kopp-seidl-janstein-glasmacher.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2013-4w-seidl-janstein-glasmacher.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2002-2w-wilhelm-kopp-fenne.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2010-4w-sg-lazar-pick-habry.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2011-2w-sg-wognomiestez.pdf ... Beránek

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2014-1w-litomysl-flaschen-pryska-datiert.pdf

www.pressglas-korrespondenz.de/aktuelles/pdf/pk-2017-2w-wasmuth-tschech-glas-2016.pdf

